

Pritam Kaur v. Surjit Singh (S. S. Sandhwalia C.J.)

ਕਿ ਤਿਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ.
ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.
ਐਸ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

ਐਚ.ਐਸ.ਬੀ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ।

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ.ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.ਜੇ.

ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, -ਜਵਾਬਦਾਰ।

1978 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 106-ਐਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ।

ਅਕਤੂਬਰ 31, 1983

ਨਿਆਇਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ-ਦੀ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ—ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦਾ ਨਿਰਣਾ-ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਪਰਦਾ ਸ਼ਕਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਗਾੜ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫੁੱਲ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਯਕੀਨੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਦੀ ਹਵਾ ਦੁਆਰਾ ਉੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਤੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿ- ਬਰਾਬਰ ਬੈਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਉਲਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ, ਤੀਸਰਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕਰੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸੰਕੁਚਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਬੈਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

- ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ

Pritam Kaur v. Surjit Singh (S. S. Sandhwalia C.J.)

ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। 'ਬਾਈਡਿੰਗ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫੀਲਡ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇਗੀ ਕਿ ਬੈਂਚ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵੀ ਸ਼ੰਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਬੌਧਿਕ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਵੀ ਯੂਟੋਪੀਅਨ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਤਰਕ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 10 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ 1083 ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿਨੇਲ ਜੱਜ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ. ਐਸ. ਬੈਂਸ ਦੁਆਰਾ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਵਾਲੀਆ.. ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਸੀ. ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ (Paras 12 and 14). ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਟ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਰਾਨੀਅਨ ਸਿਨ੍ਹਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ। ਸਬ ਯਹੂਦਾ. ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ। ਬਠਿੰਡਾ। ਮਿਤੀ 17 ਨਵੰਬਰ, 1977 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇਣ ਅਤੇ. ਨਾਲ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ।

ਜੇ.ਆਰ. ਮਿੱਤਲ, ਪਵਨ ਬਾਂਸਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ।
 ਏ.ਐਲ. ਬਾਂਸਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਡਵੋਕੇਟ .ਰੈਜ਼ ਲਈ।
pondent.

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਵਾਲੀਆ, ਸੀ. ਜੇ

ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਲੀਚਿਪਿਨ -----ਪੂਰਵ-ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬੰਧਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ -----ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਟੀ ਬਨਾਮ ਅਯੁੱਧਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, (1) ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2. ਉਪਰੋਕਤ ਮਸਲਾ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ^ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤੀ ਨੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜੁਲਾਈ, 1967 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਇਕ ਧੀ ਦੀ ਜਨਮ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜੋੜਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 17 ਅਗਸਤ, 1972 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ- ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਖਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਫਰਵਰੀ, 1974 ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਪਤੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ 16 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 27 ਜੁਲਾਈ 1974 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੋਸਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਕਲ ਵਿਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਡਬਲਯੂਜੇਐਫਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) **PLR 216.**

ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਸਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਸਨ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ

Pritam Kaur v. Surjit Singh (S. S. Sandhawalia C.J.)

ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ: -

"ਕੀ ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਹੈ?"

ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਆਪਕ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ: -

“ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਕ ਵੀਕ-ਐਂਡ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਹ ਦੀ ਮੂਲ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਲੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਟਿਸ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਤਰਕ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਟ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਚ ਪੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਟਵੀਜ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੰਨਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਫੋਰਟਿਓਰੀ, ਇਸਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਲਈ ਬਾਈਡਿੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਬੰਧਨ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸਹੀ ਆਯਾਤ ਕੀ ਹੈ, ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਖੋਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲੈਕਸਟੋਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਖਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ: —

“—ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਨੁਕਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ; ਨਾਲ ਹੀ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ, ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹਰ ਜੱਜ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਾਏ ਨਾਲ ਡੋਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਨਿਯਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਬਦਲਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਗਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ- ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਬੇਝਿਜਕ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉੱਤਮ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। *Youn9 v- Bristol Airplane Co. Ltd., (2)* ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੁਣ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ। ਇਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਲਚਕੀਲਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਮ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਸਟੇਟਮੈਂਟ (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਪ੍ਰੀਸਡੈਂਟ), 1966(1) ਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 1234 ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:-

“ਲਾਰਡ ਗਾਰਡੀਨਰ ਐਲਸੀ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬੁਨਿਆਦ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਵੀ।

- (2) 1944(2) ਆਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 293.

ਵਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ . 'ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਚਿਤ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਰਤਮਾਨ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ, ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਿਛਾਖੜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ, ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਗੇ।

ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਸਦਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਪੂਰਵਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ”

7. ਹੁਣ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਬਕਲੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਲਸਟਰਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਬ੍ਰੋਕਰਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਓਲੀਪਸ ਆਇਲ ਐਂਡ ਕੋਕ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (3) ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: -

“ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਹ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਤਰਕ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹਨ, ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ - ਜਿਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ - ਅਤੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਦੇਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਰਡ ਕੋਜ਼ਨ-ਹਾਰਡੀ, ਐੱਮ.ਆਰ., ਵੇਲਾਜ਼ਗੁਏਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇਨਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਾਮਰਸ, (4) ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ: -

"ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਸੀਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ - ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਓ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਮਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਅੰਤਿਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬੰਧਨਬੱਧ ਹੈ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। 34

(3) (1916) 1 ਏਸੀ 314.

(4) (1914) 3 ਕੇਬੀ 458,

Pritam Kaur v. Surjit Singh (S. S. Sandhwalia C.J.)

8. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ & ਭਾਰਤ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 141 ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ iii ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ। *ਤ੍ਰਿਭਵਨਦਾਸ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮਦਾਸ ਠੱਕਰ ਬਨਾਮ ਬਟਲੀਲਾਲ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ*, (5), ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜੂ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪਰਦੇ ਭਰੇ ਸ਼ਕੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ. ਸਾਡੇ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ। ਇਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਜੱਜ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜੋ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਬੰਧਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ *ਏ. ਰਾਘਵਮਾ ਬਨਾਮ ਏ. ਚੌਰਮਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (6) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੂਜੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

9.) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ-12 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਟਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਬੰਧਨ ਹੈ ਜੋ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਝਾੜੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਨਿਆਂਇਕ ਅਰਾਜਕਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੈ-ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਰੂਲਾਂ ਦੀ ਈਰਖਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। *ਜੈ ਕੌਰ- ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ*, (7) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਟਕਣ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਝੰਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਉਲਟ ਉਸੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ, ਹੋਵੇਗਾ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:-

ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਫੁੱਲ

ਬੈਂਚ

- (5) ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 372
- (6) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 136.
- (7) ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 1118

| ~r~567~|

ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਹਰ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ----

ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ:

“4 ਜੇਕਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ। ਇਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ।”

11. ਹੁਣ 11 ਫੁੱਲ 1 ਬੈਚਸਿਡ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੋਂ ਹੁਣ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਬੈਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। . ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਬੈਚ ਵੱਡੀ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਦੇਓਲਾਲ ਕਨੋਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬਗ਼ਾਲ ਦੇ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਟਰ ਜਨਰਲ, (8) ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

“ ___ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਿਆਦਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜੱਜ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਘੋਰ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੋਵੇਗਾ। ”

ਜੈਸਰੀ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜਦੇਵਾਨ ਦੁਹੇ ਅਤੇ ਹੋਰ, (9); ਲਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦ ਹੋਰ, (10); ਮੇਗਨਲਾਲ ਫਗਨਲਾਲ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਿਉਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ 8910 ਦਾ

(8) ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 936.

(9) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 83.

(10) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 1767

ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੈਚ ਅਤੇ ਹੋਰ, (11)^ ਚੇਤੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਆਸਾ ਨੰਦ, (12); ਅਤੇ, . ਸੀ. ਵਰਦਾਰਾਜੂਲੂ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਬੇਬੀ ਅੰਮਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (13)।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਪਰਦਾ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਦੇ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ। ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬੈਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਬੈਚਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਦੀ ਹਵਾ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਤੋਂ ^e-ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।, ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹੀ ਅਦਾਲਤ। ਦੂਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਬੈਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਉਲਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ 'ਸਪੱਸ਼ਟ-ਕੱਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ

Pritam Kaur v. Surjit Singh (S. S. Sandhwalia C.J.)

ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸੰਕੁਚਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਬੈਂਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਹਠਧਰਮੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

13. ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਵੱਡੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਰਸ਼ ਇੱਕ ਪਾਸਿੰਗ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਿੰਨ-ਪੁਆਇੰਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

14. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਲਾਵ/ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। 'ਬਾਈਡਿੰਗ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫੀਲਡ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇਗੀ ਕਿ ਬੈਂਚ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(11) ਏਆਈਆਰ 1974 ਐਸਸੀ 2009,

(12) 1962 PLR 235।

(13) ਏਆਈਆਰ 1964 ਮਦਰਾਸ 448

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਕੋਚ ਦੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਬੌਧਿਕ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਵੀ ਯੂਟੋਪੀਅਨ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਤਰਕ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਰਗੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਵਿਯਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ . ਕੈਲਾਸ਼ VSati's (ਸੁਪਰਾ), ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਈਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

16. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਜੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਤਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਦਲੀਲ (ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਾਈ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ) ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਚਤੁਰਾਈ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰੇਤ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। , ਤਾਂ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੇੜਛਾੜ ਮਿਰਜ਼ੇ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ

ਬੇਲੋੜਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਸੋਮਵੰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (14), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ 19 : (1)(f) ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਕੀਲ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸਟੈਂਡ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ: -

" ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(14) AIR 1963 SC

* ਹਮਲਾ . ਧਾਰਾ 31(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ 13(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜੇ ਵੀ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਗੈਰਵਾਜ਼ਬ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੈਧ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19(੬j) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖੋਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸ. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 19(1)(f) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿਸ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਟੀ. ਗੋਵਿੰਦਰਾਜਾ ਮੁਦਲੀਆਰ ਆਦਿ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, (15) ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ IV-A ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ। ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(f) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਸਿਕ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ, ਸੋਮਵੰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ IV-A ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 19(1)(f) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।” ■

ਰਮਨਲਾਲ ਕੇਸਵਲਾਲ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (16), , ਅਤੇ; 2 ਚਿੱਕਮੱਦੁਈ ਅਤੇ 3 ਹੋਰ ਜੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 3 ਅਤੇ ਹੋਰ (17), [I(ਪੈਰਾ-10)।

Pritam Kaur v. Surjit Singh (S. S. Sandhawalia C.J.)

- (15) ਏਆਈਆਰ 11973 ਐਸਸੀ 974
 (16) ਏਆਈਆਰ 11977 ਗੁਜਰਾ ਆਈ ਟੀ 76। •
 (17) ਏਆਈਆਰ 11980 ਕਰਨਾਟਕ 16.

17. ਇਹ ਨੁਕਸਦਾਰ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਆਰ. ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸਿਹਰਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ.

18. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ '। ਕੈਲਾਸ਼ ਵਤੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ. ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਰਕਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕੈਲਾਸ਼ ਵਤੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)।

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ:

.SC ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਮਹਿਕ

Pritam Kaur v. Surjit Singh (S. S. Sandhwalia C.J.)

12280 HC ਸਰਕਾਰ ਪੈਸ, ਯੂਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।